

FAVENTE DEO.

De

CONCENTU SIDERUM

Ex sententia PYTHAGORÆ,
*Cum consensu AMPLISSIMÆ FACULTATIS
PHILOSOPHICÆ,*

SUB PRÆSIDIO

Viri Admodum Reverendi & Celeberrimi;

DN. TORST. RUDEEN,

Poët. PROF. Ord.

EXERCITIUM PUBLICUM

Deponet

ERICUS ASPERUND/

Off: Both.

Loco & horis sœtis.

Ad diem XI. Cal. Jul. MDCCV.

EXC. JO. WAL.

۵۹

CONSENT

21 DE RUM

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

2123456789

[Faint, illegible handwritten text]

Dr. Forst. RUDEN.

Feb 21 1894

EXERCITIUM PUBLI CUM

6420

S:^z R:^z M:^{tis}

Summæ Fidei VIRO,
REVERENDISSIMO IN CHRISTO
PATRI AC DOMINO,

DN. JOHANNI
GEZELIO,

S.S. Theologiæ DOCTORI,
Celeberrimo, Excellentissimo,
Inclytæ Diœceſeos Aboënsis
EPISCOPO Eminentissimo,
Academiæ ibidem

PRO - CANCELLARIO
Amplissimo,

MÆCENATI MAXIMO.

FELICITATEM & ANNOS!

REVERENDISIME IN CHRISTO
PATER,

Finnici Præsul venerande Cleri,
Quo decus templis Duce, cultus aris
Stat suus, merces operantibus stat
Certa Camœnis.

Qui capit primam, capit haud minutam
Quisquis est, partem, bonitate quamvis,
Hæc prior non est aliis, & hanc post,
Ultima sæx est.

Hinc sibi primam Cererem dicatam
Maximus rerum voluit Creator,
Prima mandavit sibi vinitoris
Uva daretur.

Rusticus, culmis segetum resectis,
Eliget Regi decimum manipulum,
Antequam ligno gravidas potente
Tundat aristas.

Linqvimus spicas miseris legendas
Segniter botros etiam rubentes.

Prima sic cuncti cupimus; sed ecquis
Expetit ima?

Magne VIR, nostræ quoq; non minori
Jure poscis primitias Camœnæ
Et damus grati, licet hispidolas
Et macilentas.

Consulas æqui. Neque semen amplum,
Ampla nec messis fuit; ampla spes est
Hæc tamen nobis: Ubi prima dantur,
Maxima dantur.

Sic favens semper Tibi sit rogatum!
Numen, ut lætam tribuat lenectam,
Idque cum possit, nocitura multis
Tristia pellat.

Donec in Nato PATER o verende,
Te senex cernas Juvenem, micante,
Clarus â claro veniatque nobis
Sanguine sanguis!

REVERENDISSIMÆ TUE PATER-
NITATIS.

cliens devotissimus.
ERICUS Aspplund.

*Admodum & plurimum Reve-
rentissimis & Spectis*

DN. GEORGIO BIUGG,

Pastori civitatis Wasensis, parœciæ-
que Mustasari longè meritissimo, ut
& adsitaram Præposito gravissimo.

DN. M. JACOBO HILDEEN,

Scholæ Wasensis Rectori accura-
tissimo.

DN. PETRO HÄLLESTRÖM,

Senatori & Mercatori Wasensi spe-
ctabili.

*Promotoribus, quondam Præ-
atatem suspicien*

Exercitium hoc publicū qualecuncq;
cum omnigenæ felicitatis
C. C. & E. E.

addictis

ERICUS

*rendis ; Reverendis ; Claris-
tissimis Viris,*

DN. MARTINO GALLO,
Pastori in Wöro dignissimo.

DN. BIRGERO BRATT,
Sacellano Walensi Vigilantissimo.

DN. REINHOLT BULICK;
Mercatori Walæ præstantissimo.

*ceptoribus, Parenti & affini
dis & colendis,*

*in animi pii & venerabundi tesseram;
voto dicat & offert.*

N. N. V. V,

*simus
Alsplund.*

In

*Festivissimi ingenii & elegantis eruditionis
Juvenem,*

Dn. ERICUM AEPURD/

Ost: Born.

Commilitem & amicum dilectum,

Quum

De PYTHAGORÆA COELORUM HAR-
MONIA differeret,

C*ymbala quando Senis Samii coelestia
frangis,*

*Tu nova plectra tuis laudibus ipse
struis.*

*Lubente manu sed festinatè
valde ludeb.*

TORST: RUDEEN.

Non adeo me gloria mancipavi,
 ut vel particulam aliquam
 laudis ex vili hac opella me
 laturum sperem; imò potius
 ita mihi displicet, ut eam vix dignam ju-
 dicem, quæ in conspectum literatorum pro-
 deat publicique juris fiat. Et iudicii non
 pœnituisse, nisi post vulnus, quod dici-
 tur, sera nimis esset cautio. Interim apud
 bonos forsitan institutum hoc quaecunq;
 meum veniam impetrabit, quantumvis ad
 messem usque non adoleverit; nisi quis
 graviter imputare velit agricolis quod
 tempore jam verno agrum vertant. Non
 carpimus uvas e spinis, non ferunt abie-
 tes pyra: tantum abest ut agellus noster
 quicquam, quod placet, afferat. Hoc
 igitur cum æquis rerum aestimatoribus in
 limine pacisci necessum habeo, ut si minus
 aptè dicta quaedam videri possunt infan-
 tia mea ignoscant, ultro enim fateor ni-
 hil quicquam a me proficisci, quod dero-
 sos ungues sapiat, præsertim hoc tempore,
 cum adeo delicati ad scenam veniunt spe-
 ctatores, ut qui omnibus placere cupit,

displiceat singulis. Porro sciant me de eruditione non contendere, quam si recte asstimare didici, in me nulla est; ingenium exercere volui, sic arbitrans, nunquam facilius imbecillitatem nostram se prode-re, quam si digladiaturi in arenam de-scenderimus. Qui aliter existimant, suo gaudeant fastu, sibi que solis sapiant. Non ego tantum mihi ausim tribuere, ut certum aliquid & quod se omnibus ap-probatum iret, statuere vellem: neq; enim in hunc finem discursus institui solent, quasi semper in iis veri quicquam conti-neri necessum sit, aliàs non tot inter se variantes exstarent opiniones: non tot con-spicerentur sententiarum divortia: non tot inter viros doctos seminata lites: imo quid prodesset tot voluminum assidua in-ter se collatio, si apud omnes eadem se ape-riret veritas? sufficiat igitur vel saltem verisimile quid invenisse. Neque tamen deerunt, qui me huic culpa, quam sic de-precor, obnoxium censeant. non dum o-mnes enecavit livor, vivunt adhuc nostri Zoili; illis vero non contradico, fruantur suo gaudio & rectè valeant. Vale.

Q. F. F. Q. S.

§.

uo felicius progrediamur, rem ipsam, de qua acturi sumus, ut paulo altius & ab ipso fundamento eruamus, tum propositi nostri ratio, tum ipsa rei indoles & natura â nobis quodammodo exigit. Et quemadmodum ab architectis non inconsultò factum credimus, qui tamdiu terram fodiunt, donec ad argillam, usque penetrent; utpotè quam & solidiorem & aptiorem ad sustinendam basin quam est arena, existimant: Ita non abs re fore duximus, de primo hujus sententiæ auctore & totius Philosophiæ quasi antesignano, Pythagora, aliquid prælibare, vetat autem ea, quam nobis im-

peravimus, brevitatis singula de
vita & moribus ejus persequi,
ea tantum, quæ ad institutum no-
strum maximè pertinere visa sunt,
rudi penicillo delineemus. Flo-
ruit igitur, quantum è certis qui-
busdam Chronologis conjectare li-
cet, sub fine primæ & initio se-

Cron.p. cundæ Monarchiæ. Nec dubitat
36. In Laurenbergius certum annum de-
not. ad finire. Schefferus affirmat eum
Ælian. natum anno 2. Olympiadis 52. Quâ
l.2.c.26 de re nos non adeo torquemus,
Chr l.2. sufficit, quod cum Carione eum
Cyri, regni Persici instauratoris,
coætaneum faciant. Oriundus erat
insula Samo, unde vulgo Samius
appellari suevit, sed profundioris
acquirendæ sapientiæ ergo, exte-
ras regiones vidit & peragravit,
inde domum reversus, patriam ty-
rannide Polycratis oppressam inve-
nit, Crotonem in Italia concessit,
ibique Scholam aperuit. Non i-
gnoramus multos multa de origi-
ne &

ne & genitura Pythagoræ tradidisse: Ælianus vult eum fuisse filium Apollinis, ideoque à Crotoniatis Apollinem Hyperboreum cognominatum, eique femur aureum tribuit. Quæ si non revera sunt fabulæ, ad fabulam quam proxime accedunt. Quid enim hic sani subesse credamus? scilicet in diversa eunt ipsi auctores, adeo ut Origines, quem fide beati Schefferi adduximus, in cæteris consentiens, aurum in ebur mutare aufferit. Dogmata sanxit saluberrima, num autem quid scriptum posteritati reliquerit, inter se eruditi disceptarunt & adhuc sub iudice lis est. Sanè Diogenes Laërtius eos, qui negant à Pythagora opus aliquod extare, διαπαίζειν, hoc est, joculari, dicit; atque ipse initia quædam ejus librorum profert. De auctore autem carminum, quæ passim Pythagorica salutantur conjectura est; sententias & decreta

*Vari.**hist. l. 2**c. 26.**Lib. 6.**Cont.**Cels.**De Vit.**Pyth.*

ipla esse Pythagoræ, versibus autem ea conscripta & in lucem edita à Pythagoræis. Nos hæc in medio relinquimus, quandoquidem non sedet animo singula ad amissum revocare. Sciendum interim si quæ fuerint, nostra non sustinuisse tempora præter reliquias quasdam, easque non nisi summo cum labore ab aliis lectis dignoscendas.

§.

Quoniam autem dogmatum Pythagoricorum injecta est mentio, apprimè conducit, ut in ortum & natales eorundem penitus inquiramus. Non enim quisquam inducat nos ut credamus Pythagoram ipsum omnia, quæ in Philosophia tradidit, excogitasse aut finxisse; sed secutum esse alios, vel exinde compareret, quod pleraque è fonte sacro derivari animadvertimus, sive ipse Scripturas Sacras pervolverit, sive

ii, quorum disciplinâ & scientiâ imbutus fuit. & quia Plato, Aristoteles, cæterique capita & quasi Coriphæi quidam omnis sapientiæ inter Paganos atque eruditionis, sua habuerunt à Pythagora, sciemus quibus debeantur initiis, quæ à gentilibus bene, Sanctisque doctrinis convenienter tradita, tantopere apud eos admiramur & extollimus. Etsi vero faciles damus, remansisse Scintillas quasdam cultus veri Dei apud omnes gentes post confusionem linguarum, circa exstructionem turris vastissimæ factam, quæ per traditionem à parentibus, etiam in filiis excitari & foveri potuissent; non tamen temerè statuendum censeo, ad ætatem Pythagoræ pertransiisse, quippe quas facili negotio suffocari & extingvi arbitramur, præsertim cum credibile sit, unum quemque de suo aliquid adspersisse. Scimus enim Famam nunquam ad liquidum perducī.

Mul-

Multa adhuc hodie fiunt & facta sunt, quæ vix elapso uno seculo, fidem erunt habitura. Sic vulgus est hominum, ut vix ea quæ quotidie oculis nostris ingeruntur, vera judicent. Reliqui autem, qui supra communem sortem evecti, omnia judicio suo subesse putant, sapissimè talia cæteris perlvadere adniscuntur, quæ nullibi unquam, nisi in eorum cerebro, existère. Unde constans est augurium, universa non ita ut à præceptoribus accepta erant, illæsa mansisse sed variam subiisse mutationem. Quis enim negabit, multa à Pythagora malè intellecta præbuisse ipsi ansam addendi plura, & sic majora majoraque, ut dicitur: Figmentum figmento est interpolandum, ne transluceat. Donec alium planè habitum atque à primo valdè diversum induxerit, tandemque pro suis venditarit. Illud cuivis facillimè patebit è scopo, quem in
con-

condenda sua philosophia sibi præfixit, scilicet hominem DEO similem fieri. Procul dubio audierat aliquid de imagine DEI per peccatum amissâ, & in hac vita tantum non perfectè restauranda. Sed quam longe postmodum ab ipsa via aberraverit, iudicent ii, quibus otii satis est, singula ejus philosophiæ dogmata exacte examinare. Neque mirum est si ea, quæ à Judæis habuit, (habuisse autem testatur Jolephus: quæ de re plura apud Scefferum) rubiginis aliquid contraxerant, tot gentium, indolis & Religionis alienissimæ, inspersis & adlatis disciplinis.

*Lib. II.
cont.
App. De
Const:
Phil:
ital.
6. 4.*

§.

Siquidem autem de origine hujus philosophiæ, quæ nobis hanc materiam suppeditavit, loqui exorsum sumus, ut etiam de divisione aliquid dicamus convenit, quando-

B

qui-

quidem ipsi Pythagorici eam communiter distingvere soleant in duas partes καθαρικήν scilicet & τελικήν, vel si dicere mavis, purgativam & perfectivam. Non quod recte sic in partes divisam statuamus, cum posterior priorem in se omnino contineat: Sed quia ad diversam docendi discendique rationem oculos reflectimus, non immerito hanc divisionem agnoscimus. Atqui nobis non adversum tenent, qui eandem in ἐξωτερικήν καὶ ἐσωτερικήν dividunt: nam re ipsa hæc ambæ divisiones unum sunt. Prout enim in duas classes discipuli Pythagoræ erant discreti, ita quoque non singulis singula eodem modo proponebantur, sed differentia in eo maxima consistebat, quod in exotericis traderentur omnia, quatenus reipublicæ prodesse atque ad vitam civilem pertinere videbantur. *In esotericis aliter*

res sese habebat. Nam in his exa. Scheff.
 minari melius, suisque firmari ratio- De con
 nibus, ex intimis philosophia sacrariis Phil.iz.
 petitis, solebant. Et, quod non præ c.10.
 tereundum judicamus, μαθηματι-
 κή seu mathematica appellaba-
 tur. Huc utique non veremur ea
 omnia, quæ ad institutum nostrum
 in progressu mutuabimur, reduce-
 re: Sunt etenim talia, quæ non
 ita directè ad vitam communem
 facere videntur. Non tamen ne-
 gaverimus etiam hæc, pluri-
 ma, quæ ad ipsam praxin per-
 tinent, continere, quod in sequen-
 tibus D. G. ostendemus. Hinc e-
 tiam haud obscurè apparet Sen-
 tentiam quorundam recentio-
 rum, qui doctrinam de natu-
 ra, quam vulgo Physicam nuncu-
 pamus, partem Matheleos consti-
 tuunt, non hodie nec nudius ter-
 tius initium sumsisse, ut ut aliam
 ob causam sic dictam autumat idem
 Schefferus l. c.

§.

Expensis sic leviter iis; quæ ad
 ejus philosophiam in genere
 spectare visa sunt, in quantum no-
 bis inserviunt; rem ipsam, cujus
 gratia has lineas ducere cœpimus,
 aggredimur. Ad id vero pergen-
 tes, non adeo ê re esse existima-
 mus, prolixa verborum, quæ lo-
 co tituli in fronte dissertationis ap-
 posuimus, derivatione variaq; eo-
 rum acceptione, tempora nostra
 morari, quanto magis omnibus sunt
 obvia, & cuivis vel tantillum in-
 quirenti vim suam pandunt. Ipsa
 enim, quæ in sinu afferant, evo-
 luta in sequentibus dabunt. Itaq;
 operæ pretium est Systema mun-
 di Pythagoricum delineare. Sta-
 tuit autem ejus hypothesis glo-
 bum terraqueum in centro hujus
 universi, ibidemque figit. Pro-
 ximum locum tenet aër, cujus
 superma regio Sphæram ignis attingit.

git. Orbis autem igneus usque
ad concavum Lunæ, quod vo-
cant, se extendens, totam machi-
nam elementarem absolvit. Hanc
excipiunt orbes ceu sphaeræ cœle-
stes, ex materia dura, densa & so-
lida compositæ, quorum infima
est sphaera Lunæ, dicta aliàs cœ-
lum primum. Cœlum primum
immediatè excipit cœlum secun-
dum, seu orbis Mercurii, hic Ve-
neris, supra quem occurrit cœlum
quartum, seu orbis Solis, inter cœ-
los planetarum inferiorum superi-
orumque medius omniumque di-
rector. Quare etiam Cic: cum de
Sole loquitur: *Reliquorum Luminum In*
Ducem, principem & moderatorem vo- *Som.*
cat. Sequitur tandem ex ordine, *Scip.*
orbis Martis, Jovis, Saturni, su-
pra quem, unicus est pro stellis
fixis & inerrantibus, qui ideo
ἀπλανῆς, firmamentum & primum
mobile appellatur. Hæc sic illæsa
duravit usque ad tempora Ptole-
mæi;

mæi; tantô magis ab omnibus accepta, quanto minus solliciti esse debebant in ea firmanda, quippe quæ nuda oculorum inspectione pro fundamento indigere illis visa est. Neque magnam mutationem â Ptolemæo sensit hæc hypothesis, nisi quod ille vel ejus asseclæ, postquam observatus est lentissimus ille motus Fixarum S.S.S. cælos adhuc plures fabricati sunt, donec in undecimo tandem cohiberent gradum, illud primum mobile vocabant. Schema ipsum vide apud Schottum. Eos autem qui Pythagoræ imputant, quod is primus auctor motus, quem recentiores terræ adscribunt, extiterit, si modo motus rectè dici possit, hic non moramur, cum hac ratione nulla unquam vel minima suboriri ipsi potuerit dubitatio vel opinio, de musica illa Cœlesti, quæ ab omnibus atque sine controversia ipsi attribui-

eribuitur. Certum tamen est, quosdam Pythagoræos, & in his nominatim Philolaum Pythagoricum, ita opinatos quibusdam ansum dedisse tale quid Pythagoræ tanquam Præceptori, à quo sua hausisse debebant, affingere. Qui vero idem mecum cogitant, vix judicabunt Pythagoræ talem existimationem vel per somnium occurrisse.

§.

Sic jam constituta totius universi machina, observatu non erat difficile, præter Solem & Lunam, etiam reliquas quinque stellas, quæ ab errore nomen habent, gaudere suo motu proprio, quo ab occidente retro in orientem procedunt. Videbant enim has non semper eodem à se invicem, neque à reliquis, quas cælo infixas autumabant, ordine conspici, & tamen eodem quo cætera, per conversionem diurnam, moveri. Hinc Py-

Pythagoram cogitare subiit qualem sonum cicerent duo hi diversissimi motus; à natura satis esse clarum existimavit, ex duorum Corporum collisione, sonum aliquem gratum vel asperum oriri. Macrobius egregie super hac sententia commentatus, hæc verba adhibet: *Ex ipso enim circumductu orbium, sonum nasci necesse est: quia percussus aer, ipso interventu ictus, vim de se Fragoris emittit ipsa cogente natura, ut in sonum desinat duorum corporum violenta collisio.* Si vero conjecturis in re seria uti possimus, aliud quid ansam dedisse Pythagoræ hujus fictionis, forsitan non absonum erit judicare. Nam ut superius innuebamus, non omnia ingenio ejus esse adscribenda, quæ in Philosophia posteris tradidit, neque tamen dubium est eum ita circumvestiisse multa, quæ ab aliis accepta tulit, ut non immerito tanquam ejus essent propria

Lib. 2.
in Sön.
Scip.

pria. In horum numerum si hæc nostra referre velimus, facile oriri potest suspicio, suboluisse ipsi quodammodo notitiam Angelorum, eosque semper in collaudando Deo esse occupatos. Ille vero cum his rectè prout acceperat frui non potuit, voluit ea ad cerebellum suum examinare; ulterius autem suum iudicium in re tam sacra extendere non valuit, quàm ut statueret tale quid de stellis & ipsis sphæris cœlestibus. Sanè in Scriptura sacra invenitur quod non minima huic figmento causa existere potuisset, utpote Hiob. *Job.*
 כִּי בֹקֶר בָּרַן וְיָחִיד כּוֹכְבֵי בֹקֶר *Cum can-* 38.7.
tarent simul stella matutina Quem locum Theologi nostri de Angelis communiter explicant. Num vero ipse tractarit sacrum codicem nos cum Scheffero potius dubitamus, quàm aliquid certi in re incerta pronunciamus. Præterea Cic: Pythagoram secutus stel-
 C las

las divinis animatas mentibus appellat, & vix aliam hujus rei causam existimamus, quàm quæ allata est. Hæc autem suspicari liceat donec melius reperiatur. Tantoque minus ea cuiquam obtrudimus, ut etiam, si quis ea suspicione nos liberare dignetur, ad amplectendam veriore, ipsique agendas gratias paratissimi semper inveniamur.

§

Sed ut diximus, licet sic evictum
 Sputabat sonum aliquem ex collisione illa confici, non statim necessarium erat, ut gratum quid sonaret. Quis enim ignorat quam asperis & inconditis sæpè clamoribus aures nostræ fatigantur? Et si quis, ad movenda plectra indotus, Lyrâ vellet canere, non nisi ingratum valdè eliceret sonum, quâ de re nos monet vetus proverbium; Asinus ad Lynam. Sonum

num autem ejusmodi à circumvolutione orbium cœlestium provenire, quo minus statueret, unica obstebat ratio, quam cœlestibus inesse credidit, & quâ nihil tumultuarium, nihil fortuitum in cœlo eveniret. Hinc non dubitavit concludere concentum aliquem musicum inter sphæras dari. Deinde vero ejus sequaces ipseque Plato ausus est Musarum voces & Sirenas eisdem accommodare, hoc ipso indigitans, Sphærarum motu cantum numinibus exhiberi. Nam *Siren, DEO canens, intellectu græco valet*, ait Macrobius: unde quidam inter paganos novem Musas, nihil aliud esse voluerunt, quam octo Sphærarum concentus diversos modos maximâ autem concinentiam, quæ ex omnibus constaet, quam etiam ideo volunt dictam *Colliopen*, quod vocabulum latinè recte, *forma optima*, redditur. Quo ipso indigitare volebant, tum demum optimum ha-

bitum huic concentui adesse, cum rectè inter se commixti soni, quasi unum à singulis diversum sonarent. Hinc quoque factum auguratur sæpè nominatus Macrobius: quod cantus musici sacrificiis Deorum fuerint adhibiti. Imo quosdam etiam sanxisse affirmat mortuos quoque ad sepulturam prosequi oportere cum cantu et persuasione, qua post corpus, anima ad originem dulcedinis musicae id est ad cælum, redire credebantur. Nam ideo in hac vita omnis anima musicis sonis capitur, quia in corpus defert memoriam musicae cujus in cælo conscia fuit. Ubi obiter notandū, Ethnicos sibi persuasum habuisse animas è cælo, tanquam propria sua sede, huc delabi, præsertim vero Heroum, sibiq; ipsis corpora creare. Quæ omnia bene inter se collata non parum olei prioribus affundunt.

§.

Siquidem hæc ad Esoterica pertinere supra monuimus, non sufficie-

ciebat Pythagoræ vulgariter hac de re sapere; igitur sibi ultra inquirendum existimavit, unde & qua ratione tantus concentus crearetur, sufficiebat utiq; illis, qui extra Scholam erant, talem concentum dari, sed ii, qui jam in sectam transierant, modum ipsum requirebant. Pythagoras igitur diu se ipsum discrucians, casu tandem invenit, quod quæsit. Cum enim in foro officinam fabri præteriret, atq; inter malleos incudi illisos, harmoniam quandam & sonos sibi certo ordine respondentes perciperet. Non cogitatione ulla jam opus esse, sed manibus ipsam rem apprehendendam se obtulisse existimans, fabros adit. Deinde cernens viros virium valdè inæqualium lacertos dirigere, consonantiam illam oriri ex ictibus censuit: jussit igitur ut inter se malleos commutarent, tandemq; animadvertens diversitatem illam malleos sequi omnem curam

eorum pondera examinanda convertit. Machinis autem hisce fabrilibus diligenti labore expensis, libere deinceps fari sustinuit: ut *magnitudo ad magnitudinem in eadem specie materia, sic sonus ad sonum.* Quod universale in arte canendi axioma fecit & posuit. Deprehendit enim Pythagoras in omnibus sonis sicut in aliis singulis rebus dari imprimis intervallum duplum. Et illud harmoniam facere *διαπασών*, quod intervallum & heic non nisi harmonicis medietatibus expleri observavit. Primum enim a tensione sesquialtera harmoniam *διαπέντε* notari comperit, & a sesquitertia *διατεσσαρτών*. Quibus positis facili modo cætera singula spatia harmonicis calculis tono & semitono notatis complere scivit. De quibus ducendis adi Muscorum scripta. Imprimis autem 6. præcipuos numeros quam proximè ad expediendum totum illud negotium

aptos hoc ordine refert Macrobius, Epitritus, hemiolius, duplaris triplaris, quadruplus & Epagdous. Sed libentissime hisce abstinemus, non enim animus est quicquam in Musica determinare, quæ, ut aliæ disciplinæ, incrementum cepit, & proinde prima illa quam Pythagoras docuit ab ea, quam hodie vulgo Musici exercent & profitentur non palu discrepat. Hoc tamen non prætereundum, musicam illam à concentu siderum & sphaerarum coelestium ab hac terrestri, duobus præcipue discretam terminis: quod ea plurimum Symphoniarum gauderet accessu, atque in tantum tenderetur, quantum ab humano auditu capi non posset. Neque leves inter se quæstiones movebant, quæ nam Sphæra acutissimum quænam verò gravissimum sonum ederet. Singula autem referre tædiolum magis quam fructuosum censeo, & quid opus tam anxie plura de hac

re

re disputare? antequam rite perspexerimus quibus columnis innixæ hæ solidæ sphæræ & orbis dulcem illam harmoniam concinunt?

§.

Satis erit investigasse quo loco radices agant nimis proceræ istæ arbores quæ tantæ moli sustinendæ sufficiant. Si verò nullibi tales unquam dari concessum fuerit, per se ipsas corruituras sperabimus. Quod itaque terram, domicilium nostrum, attinet non equidem in illam tanti ponderis vastitatem conjicere quisquam audebit, præsertim quam omnes omnis temporis saniores Philos. in libero æthere suspensam statuerunt. Imò recentiores etiam circa Solem gyrare affirmare ausi sunt. Quibus argumentis id faciant, hujus loci non est disputare. Interim hoc obiter notare licebit, non omninò rejectu dignam videri hypothesein eorum,

in

*Vid.
Seber.*

in quantum Mathematici vix ali- *in Syst.*
unde faciliorem supputationibus suis *Theol:*
viam invenerint, & sint, qui etiam *loc: de*
ê natura ipsa robur & vires ean- *Creat:*
dem sortiri non exiguas autument.
Cartesius imprimis quid hac super
re cogitandum; clarissime aperuit. *Ph:*
Num serio id factum sit, judicent *princ*
illi, quibus singula perspicacius ri- *part. 3.*
mari temporis & otii ad hoc satis *§. 19.*
suppetit. Nobis gloria erit ratio-
nem captivare sub obedientia fidei
& â veritate in scripturis S: revelatâ
non recessisse. Si vero cum illis suppo-
nere liceret Terram continuo cir-
culum circa Solem describere, pa-
tebit, quid de ejus sphaera solida sit
habendum; quippe cû nullam anim-
advertimus, nullam etiam esse cre-
dimus. Non enim oculos nostros ef-
fugeret, non manus nostras declina-
ret, non corporibus nostris tam facile
cederet. Sed fallunt nos sensus, non
dum igitur illis fidē habeamus. In Cœ-
lum

lum vero alcendere perdifficile. Neque fas est illic exploratores mittere, qui de illorum natura certi aliquid renuncient. Conscendamus interim, si modo hoc beneficio nos frui sinant, ut iisdem Scalis, quibus illi olim usi sunt, etiam nos utamur. Et cum se non ulterius quam ad Lunam valeant penetrare: nam si longius, cur non idem semper inventum esset? Inquiramus num ibi succrescant tam raræ arbores. Atqui jam devii erramus, an nescimus etiam Lunam suo orbi esse infixam? quid ultra quærimus? Succurrit quod paulo antè quadantenus largiebamur terram ipsam sua gaudere Sphæra. Quid igitur de illa jam fiet, quam hac ratione toties à Dianâ illâ Cœlesti intersectam imaginari cogimur. Sed ludimus in re seria. Abjectis jocis serio agendum. Igitur cum sentiamus robustum valde brachium desiderari, qui motum illum, quem

quem terræ ex hypothesi tribuerunt isti, continuet, in eodem loco, quo eam sumimus, reponendam cenlemus. Quicquid sit, recurrit idem, si Solem Sphæræ ejusmodi alligaverimus, cum apud omnes jam in confesso sit, Mercurium & Venerem eodem modo se habere ad Solem, quo se habet Luna ad Terram. Nam iis, qui horum planetarum Sphæras supra vel infra Solem finxere, reliqui infantes mecum vix assentabuntur. Præterea quid de Jovis & Saturni Sphæris futurum polliceri possimus, quas in frustra fere minuta, hac ratione dilacerandas concipere ratio ipsa svadet? *Quid de cometarum altitudine & agitatione, nisi forte adhuc Cælum aliquid novum, quod eorum motus dirigat, creare velimus, habendum? que, Schott. admissa soliditate cælorum vix ac ne vix 17. Ast. quidem explicari possunt? quoscunque El. part. tandem excentricos, Epicyclos Excentre. 3. c. 60*

piccelos & similia monstra effingas. Et
 ut hæc singula largi concedamus
 illis, qui pro stabiliendo uno decem
 difficiliora excogitare non verentur
 non video quâ ratione sidera ad nos
 lumen transfundere possent, cum
 verisimile non sit, ut lumen, quod
 in motu consistere nullus dubito,
 corpora tam densa pervaderet, præ-
 fertim cum nullam tam occultam
 qualitatem vel vim effingere simus
 validi, quæ per profundissimam il-
 lam molem radios ad oculos no-
 stros penetrare faceret. Et si &
 illa ponantur, qua ratione noctem
 à die discernere queant? quia si-
 cuti Sol Lunam accendit, pari ra-
 tione orbes planetarum accendere
 deberet; cum corpora solida sint,
 vimque haberent lumen conservandi
 & ad nos remittendi, atque ita con-
 tinuâ luce frueremur, nec inva-
 dere nos ulla nox unquam posset.
 Ne vero morose admodum cum
 umbra & in pariete depictis pu-
 geli-

gilibus praelium inire videamur, hac de re satis dictum esto. Neminem enim, cui sanum sinciput, hoc in passu contrariam nobis fovere sententiam confidimus. Quare autem nihil certi determinem in quaestione illa allata de vero mundi styfmate, ratio non subest levis, praesertim autem quod nemo me partium in tam diversa a se invicem euntium, arbitrum constituit: neque filebunt si vel maxime sententiam meam protulerim. Conveniant igitur inter se, prout ipsis fuerit commodum.

§.

Securus ago, siquidem exemptus est omnis timor, quem nobis incutere voluit ruina & concisio illa sphaerarum. Et licet sic lyra illa coelestis, Pythagorae e manibus quasi abrepta videri possit, atque e caelo quasi eliminata penitus, nondum plane os eorum obturare valuimus, qui in terra hanc musicam

D;

cane-

canere didicerunt. Inter eos veniunt nobis illi, qui nobiscum concentum talem negant, cum insigne illud spatiū, quo a se invicem cœlestia illa cymbala distant, impedire intellexerunt, quo minus sonos inter se misceant, quod tamen ad harmoniā necessarium esse nemo ibit inficias. Interim stellas suo motu sonum aliquem ciere habent sibi persvasissimum, nulli prorsus alii fundamento innixi, quam quod audiant globulos vi pulveris tormentarii explosos, dum aëra pervolant, sulurum auribus nostris immittere. Si vero illud admittamus, quid unquam melius pro stabiliendo priori excogitari possit? Ut ut autem certius quam quod certissimum sit, nullam dari harmoniam ubi non mixtio sonorum præcedat, cum *harmonia de quâ loquimur nihil aliud sit quam multitudo sonorum congrua*. Non tamen hoc argumentum tanti roboris haberi potest, ut cogeret

Phy-

Pythagoram, si hic esset, conceptam illam opinionem exuere; quin potius eadem illi videretur. Cum enim Pythagoram non in hoc demonstrando præcipuam navasse operam, sed magis finem ipsum, qui primus in omni actione consideratur, respexisse arbitramur. Finis autem quem intendebat maximè non in cognitione nuda terminabatur, sed tantum quatenus ad praxin erat deducendus. Cum etiam à Judæis multa suffuratum supra monuimus, deinde in usus suos reposuisse, non dubium est, quin aliquid etiam de vita æterna & beatorum gaudio audiverit. Hæc quo melius suis sectatoribus inservirent, & tamen ab illo inventa crederentur, sub larva tali exire fecisse videtur, adeo ut hæc fere prima causa exstiterit fabulæ. Finxit præterea Heroum & aliorum, qui in hac vita, quam potius mortem dixeris, corpori ejusve turbulentis

bulentis affectibus minus obtemperaverint, post liberationem à corpore, ad originem primam evehi, & in sedem Deorum sive ipsum cœlum fixarum ascendere. Quo autem magis eos alliceret, ad meliora semper appetenda, præmii loco addidit, quod jam cerebellum nostrum aliquantis per discruciat. Sed è parvo diverticulo redeamus ad id quod maximè interest dicere. Ex allatis enim cuivis pronum erit judicare, quantum proficerent illi, qui sonum dari concedunt & tamen harmoniam negant. Reponeret ille: sibi sufficere, si modo concentum illum mentes separatæ percipiant, quæ utique aurium judicio non indigent, sed purissimo intellectus sui scrutinio singula dijudicant. verum enim vero nondum nobis probavit materiale sonum sine sensuum ope posse hauriri & percipi. Quin & rei ipsius veritas, quo minus illis præbeamus assensum;

sum prohibet. Nam præterquam,
quod immensum quantum æther il-
le cœlestis ab hac nostra crassa, &
varius effluviis repleta atmosphæ-
ra differat, adeo ut vix majus di-
scrimen inter aquam ipsam &
nostrum aërem, quem naso hauri-
mus dari putemus, quam inter e-
undem & materiam cœli, quæ præ-
cipua constat emissis undique ra-
diis; etiam legibus ab institutore
naturæ primitus inditis contraria-
tur. Si enim talis daretur, sonus
necessum erit aërem per totum u-
niversum extendi, quandoquidem
non nisi in aëre fieri sonum persua-
dent nobis illi, qui *sonum* defini-
unt *tremulam aëris agitationem*: jam
vero aëris atmosphæram non nisi
ad aliquantum spatium terram no-
stram ambire, nec ultra summos
interdum montium apices exsur-
gere, satis planum putant neoteri-
ci. Nescio igitur in quem finem
tortuosum illud figmentum venum

E

expo-

exponent. Majori fide digni videntur illi, qui planetas flumen ætheris sequi, adeoque tam facili motu deportari asseverant, ut è vincinia corporum proximè adjacentium vix unquam deseri vel relinqui credantur. Num id vi solis effiat, vel raptu primi mobilis, non sumus solliciti, cum nulla ratione motum illum primi mobilis concipere possumus, cui omnes stellæ parerent; Cælum autem, alias etiam fluidissimū, obstreperet: nisi vacuum aliquod cælum imaginari libuerit. Et licet quam maxime hanc rationem adversarii nostri non agnoscerent, per priores satis evictum putamus, stellas nullum unquam concentum edidisse vel in posterum edituras.

§

Atque sic videmus quid de musica illa cœlesti cogitare fas sit. Scilicet cum eximia opera DEI altius, oculorum mentisque acie scrutata-

tamur, per omnes quidem gradus
 verum depræhendimus, Stellarum
 vires quodam concentu harmonico
 in hæc inferiora derivari. Hinc
 tam sensibilis notatur, Solisequiorum
 ad Solem, Lunæsequiorum ad Lu-
 nam, harmonicus convertendi ap-
 petitus. Scilicet amor ille latens in-
 ter similia hymnos concinnat &
 carmina pangit. Præterea formosa &
 lucida stellarum corpora, innume-
 rorum ista syderum congeries, quid
 aliud sunt quam signa & *σημεία*
 immensæ creatoris omnipotentiae &
 inexhaustæ bonitatis. Eò conspi-
 rant omnia, ut uno quasi ore lau-
 des Altissimi Avis & nepotibus e-
 nuncient. Hinc statas vices tem-
 porum, æstatis, hyemis, veris, au-
 tumni, diei, noctis, laboris, quietis
 enumerare & dignoscere licet. Et
 quid ultra quærimus? ita singula
 coaptantur singulis, inferiora supe-
 rioribus, media extremis & utra-
 que inscrutabilis Divinæ sapientiæ

consilio ita reguntur, ut totum id, quod naturam vocamus, mutuis amplexibus, officiis & muneribus connexum unum ex omnibus & omnia ex uno, mira harmoniâ conveniant. Licet autem nos lateat in quem finem tanta multitudo corporum mundanorum creata sit, nihil quicquam tamen ex iis omnibus, quæ vastissima hæc rerum moles complectitur frustra vel casu fortuito factum credamus. Cum & levissima quæque insecta, quæ super terra serpunt, usum suum hominibus præstent. Nec vero quisquam Medicorum, Musculorum, cartilaginum, venularum, fibrarum aliarumque humani generis partium minutissimarum multitudinem indicavit, cum nihilominus certum sit, si unicam harum e corpore separaveris, totius harmoniam protinus disturbarit. Interim hæc concatenata corporum series non utique ulli nostrum necessi

cessitatem imponet sententiæ Pythagoræ subscribendi. Quia peræque illa indisrupta manere potest, si vel nunquam harmonia musica dari concessum fuerit.

§.

Sed restat ut paucis dicamus, quo sensu hoc figmentum fabulam nuncupare volumus, & qua ratione Pythagoræ tanquam Philosopho attribui possit. Quia igitur laude sua non est defraudandus Pythagoras, cavillationibus eorum nos opponemus, qui à Philosopho fabulam non oportuisse confingi oblatrant; quoniam nullum figmenti genus veri professoribus convenire debeat. Ne vero & nos cavillari videamur, reponimus: Nec omnibus tabulis Philosophiam repugnare, nec omnibus acquiescere. Et ut facile secerni possint, quæ ex his abdicet, & ab ipso vestibulo quasi excludat, quæ etiam sæpe & libenter ad se intromittat, limitatione qua-

dam opus erit. Per fabulas igitur, licet ipsum nomen falsi professionē præ se ferat, non semper notari conperimus narrationes quas vis de rebus falsis, quæ aut tantum conciliandæ voluptatis auribus, aut adhortationis quoq; in bonâ frugem gratia repertæ sunt. Tales præprimis sunt Comœdiæ. Cum vero per turpia, quæ etiam sæpè Numinibus afficta cernimus, & monstro similia fluunt. (Unde tot Dii adulteri inter paganos existunt, & abscissa eorum genitalia scripta dedecorant) Philosophi totum hoc scribendi genus nescire malunt, nisi in quantum ad naturâ rerum explicandam inservit quali Philosophandi ratione non parum veteres esse delectatos, experientia docet. Et hoc genus fabularum, in quibus argumentum ipsum veri Soliditate fundatur; Sed hæc ipsa veritas per quædam composita & ficta profertur. Ab hoc genere (ut observatum modo est) non planè abhor-

horrent Philolophi. Si verò fides dictis habenda erit, quis verabit quominus omne illud, quod Pythagoras super hac re commentus est, fabulam in posteriori significatione, vel si mavis relationem fabulosam vocemus. Cum etiam veritas pravè intellecta, non minus sit veritas, quam lux est lux licet in oculos cœci non incurrat. Sed ex abrupto finiemus hanc fabulam, quia non necessum est omnes plaudere. Hæc autem sunt pauca ea, quæ ad rem propositam maximè facere nobis visa sunt, neq; dubium est quin plura desiderari possint, quæ vel inopia librorum vel festinatio subtraxit. Et licet levia hæc quidem nullum à Te L. B. favorem mereantur, Interim quin veniam impetrent, non desperamus, præsertim cum nemo nostrum non peccat. Homines sumus
non Dii.

SOLI DEO GLORIA:

Viro Juveni
Nobilitate ingenii, eruditione &
morum elegantia

Commendatissimo,

DN. ERICO ASPERUNDI

Amico & Fautori æstimatissimo.

DE CONCENTU SYDERUM *se-*
lecter differenti.

ASTRORUM doctâ Musam me-
ditaris avenâ

Laudes Musa Tuas, non mo-
ritura canet.

*prelixiori longe animo quam
calamo sic applaudebat ne a-
symbolus esset.*

JOH. NEELMAN.

Eruditione morumque elegantia Conspicue,
DN. ERICE ASPLUND /
Amice & Patriota optime.

I*ngenium docta dum monstras arte politum,*
Illud ego ut celebrem tempus in omne
deceat,

Me monet Aonios, Asplund / tibi ducere
cantus

Hicce tuus solers & labor assiduus.

Verum cum nequeam tibi dignas dicere lau-
des,

Opto Caelipotens adsit ubique tibi,

Et conaminibus nunquam benedicere cesset,

Premia quo tandem non moritura
feras !

NICOLAUS Berger.
Off. Botm.

Ad RESPONDENTEM:

Sophe, Te ducente Choreas,
Samiaë telluris alumne,
Saltare avidus licet essem,
Nequeo mea membra movere.
Etenim sum doctus ab Asplund/
Docta qui monstrat opellâ,
Tua quod sit musica muta,
Nugæ atque canora fabella.
Læto te tollito Solus
Saltu, ne chorda, caveto,
Laxetur. Amicus amico
Sed dicere pergat: aveto.
Præclara minaris amice,
Quando proludis arena,
Bene sparſa: Pallas utroque
Te laudat pollice plaudens.

ERICUS Riip.

Virtute & Doctrina politissime
Dn. A E P E U N D/
Amice optime,

Astrorum monstras dum can-
tum perbene pictum,
Te pariter mulas semper amas-
se doces.

Auguror hinc igitur quod sit tua
fama perennis:
Immortale decus, qui bene fe-
cit, habet.

Tu porro cursum, ut capisti cur-
rere, perge;
Jam capiti ferrum nectit Apol-
lo tuo,

JOHANNES Möring.

Suo ERICO ASPLUND/

Graecæ flos, Asplund/ Juvenum, Lycæi
Pars, reor, non inficianda nostri,
Candidos, semper mihi ducte primas
inter amicos.

Mercuri plectro resonare septem
Prædico nervis, cuperem: Sed obstat,
Se negans nobis, tibi non negatus
pandier Axis.

Dura sors. Quæ si mitior fuisset,
Nunc tuas, te vel veniente, laudes
Dicerem, livor quibus ipse testis,
applicet aures.

Non opus nostra tibi laude. Chærea
Hæc probat doctas bene cincta doctes
Quæ dabunt laudum satis. Hanc legenti
Nil opus ultra est.

At super celsos quis enim planetas
Te tulit? nec non humeris adaptans,
Has dedit pennas cæcis ut voleres
Siderum in arcem?

Quæro, sed gnarus. Dedit hæc virtus
Vile nil curans, radiis & ojus
Splendidum Cor, enthea vis. Et hæc quæ
terra moretur?

Tale si primum fuit hoc periculum;
Quo tuus tendat vigor iste, cernent,
Quæis dabunt post nos bona fata plures
Condere Soles.

HENRICUS Alholm.